

Che Guevara: Jen dopiju a jdu bojovat proti kapitalismu!

Autor: Alex Kurtagić

Před devětačtyřiceti lety konečně zemřel marxistický revolucionář, masový vrah a guerillový bojovník **Ernesto Che Guevara**, jehož stylizovaná podoba se na Západě stala symbolem mladistvé rebelie a zároveň i triumfu a porážky marxistické ideologie v jednom. Západní levice a dokonce i UNESCO tohoto muže dodnes ctí coby bezmála sekulárního světce.

Guevara se narodil v Argentině jako nejstarší z pěti dětí. Jeho rodičům Ernestu Guevarovi Lynchovi a Celii de la Serna y Llosové kolovala v žilách baskická a irská krev. Naneštěstí propadla tato rodina vyšší střední třídy vábení sirén politické levice (takovým způsobem si buržoové kupují ctnost) a jeho otec, za španělské občanské války neochvějný stoupenec komunistů, dokonce poskytl svůj dům válečným veteránům tohoto konfliktu, takže mladý Ernestito, který se jinak v dospělosti mohl stát uznávaným lékařem či úspěšným autorem cestopisů, vlastně ani neměl šanci.

Kéž by tak byl býval hlupák a slaboch! Ale ne – Guevara byl bystrý a smělý (jak citlivě poznamenala CIA v jeho osobní složce: „*Che is fairly intellectual for a Latino,*“ pozn. DP). Brzy se naučil hrát šachy a od dvanácti objížděl turnaje. Coby náruživému a informovanému čtenáři se mu během jeho krátkého života povedly shromáždit tisíce knih – řada z nich vynikajících, dost z nich však komunistických a dokonce i pár Freudových spisků. Navzdory astmatu vynikal v mnoha sportech a získal si pověst tvrdého ragbisty. Díky svému nasazení na hřišti si vysloužil přezdívku Fuser (*El furibundo* /zuřivec/ + **Serna** /příjmení po matce/). Navrch taky rád střílel – což mu později mělo přijít velmi vhod.

Roku 1948 se Guevara zapsal na univerzitu v Buenos Aires, chtěl se totiž stát lékařem. Jeho dalším snem však bylo poznávat svět, a tak se pustil do několika cest po Jižní Americe. Protože jeho duch byl v té době už otráven marxistickou ideologií a buržoazní vinou, namísto obohacujících zážitků cestováním jen rozdmýchal oheň celoživotní nenávisti. Při své první cestě v roce 1950 přidělal motor k bicyklu a vydal se do venkovských oblastí severní Argentiny. Poté na rok přerušil studia, aby strávil devět měsíců na pět tisíc mil dlouhé pouti na motorkách se svým o šest let starším parťákem **Albertem Granado**. Nejprve chtěli jen pár týdnů dělat dobrovolníky v peruánském leprosáriu na březích Amazonky, posléze však odtud pokračovali dál přes Ekvádor, Kolumbii, Venezuelu a Panamu, a než se vrátili domů, povedlo se jim dorazit až do amerického Miami. Právě tato cesta přesvědčila Ernesta, aby opustil profesní dráhu lékaře. V severochilském dole Chuquicamata ho rozhořčily pracovní podmínky horníků, na poušti Atacama zase chudoba párku komunistů a v Andách pro změnu životní podmínky tamních rolníků. Bez výjimky považoval za viníka kapitalismus. Vzklíčila v něm idea

hispánské Ameriky coby země bez hranic, která volá po osvobození skrze ozbrojenou revoluci. Oproti tomu jeho starší a konstruktivnější přítel Granado, přestože s jeho postoji v zásadě souhlasil, si vybudoval záslužnou kariéru lékaře, vědce a biochemika, zastával řadu prestižních pozic a vychoval Kubě armádu kvalitních lékařů. Také spoluzakládal Kubánskou genetickou společnost a stal se jejím prvním předsedou – využil tedy své inteligence a znalostí ke zlepšení mnoha životů.

Guevara však jeho dobrý příklad nenásledoval. Ještě před svou promocí v roce 1953 se vydal na cesty potřetí, tentokrát do Bolívie, Peru, Ekvádoru, Panamy, Kostariky, Nikaraguy, Hondurasu a Salvadoru. Prosinec strávil v Kostarice na plantážích společnosti **United Fruit Company**, které fungovaly prakticky jako stát ve státě. Praktiky obří americké korporace ho nesmírně rozlítily, a tak v mladistvém zápalu na Stalinův portrét přísahal, že nespočine, dokud nesrazí imperialistickou kapitalistickou hydry k zemi.

United Fruit Company působící v regionu a soustředící se na tropické ovoce (hlavně banány) skutečně měla dosti pestrhou historii. Na jedné straně sice stavěla železnice a spoustu škol, na druhé si však držela obří plochy neobdělané půdy a bránila **místním vládám** postavit na nich dálnice, aby si udržela svůj obchodní monopol. Proto se často stávala terčem kritiky levicových aktivistů a intelektuálů.

Právě tehdy byl zejména díky slibu „pozemkové reformy“ zvolen guatemalským prezidentem **Jacobo Árbenz**. Reforma v jeho pojetí znamenala znárodnění neobdělaných pozemků velkovlastníků a jejich rozdělení bezzemkům. Dolní hranice pro zábor přitom nebyla nijak astronomická: 2,7 km², čili čtvereční míle půdy. Náhrada pak neměla být vyplácena podle tržní hodnoty, ale na základě daňového přiznání za rok 1952, což byl chytrý způsob zajištění co nejnižších kompenzací – a nikoliv v hotovosti, ale ve formě dluhopisů na 25 let s 3 % úrokem, což fakticky pro majitele znamenalo čistou ztrátu. Guevarovi se myšlenka zamlouvala, a proto odešel do Guatemaly, aby se zde „zdokonalil“ a stal revolucionářem na plný úvazek.

V Guatemala City se seznámil s **Hildou Gadea Acostaovou**, peruánskou ekonomkou a přední komunistkou s kontakty, které se mu podle jeho mínění mohly hodit. Představila Guevaru různým vysokým představitelům Árbenzovy vlády i kubánským exulantům napojených na Fidela Castra. Právě oni přišli s přezdívkou „Che,“ což je argentinský ekvivalent hovorového hele nebo kámoš, pro Kubánce neobvyklý, který Argentinec Guevara ve své mluvě velmi často používal. Živit se v Guatemale chtěl jako lékař absolvent, ale nikdo o něj nestál, a tak žil v nouzi. V té době také doputovala do země dodávka zbraní z komunistického Československa, o které se dozvěděla CIA. Americký prezident Eisenhower a jeho vláda se rozhodli zabránit vzniku komunistického předmostí v Guatemale za každou cenu, a tak byl Árbenz odstaven od moci a na jeho místo dosazen proamerický liberál. Sesazený vládce se uchýlil na mexickou ambasádu, zatímco Guevara vyzýval k odporu. Poté, co soudružku Gadeovou zatkli, se uchýlil na argentinský konzulát, kde se schovával, dokud nedostal záruku volného odchodu do Mexika, kde si vzal Gadeovou za ženu.

Celá událost jen utvrdila jeho vnímání USA coby imperialistické síly, tedy nic objevného.

Rozžhavilo to však jeho nenávisť a než uprchl z Guatemaly, byl naprosto pevně přesvědčen, že jedinou možností pokroku zůstává násilný ozbrojený marxismus. Ochránce utlačovaných chudáků Guevara se rozhodl přehlédnout, že komunismus už stačil napříč Eurasíí ožebračit a zabít miliony lidí, a i když byl knihomol, úmyslně minul Solženicynův román *Jeden den Ivana Denisoviče*, od roku 1963 dostupný ve třech různých překladech, z něhož se snadno mohl leccos dozvědět o domnělém ráji dělníků. Lenin a Freudova psychoanalýza mu naneštěstí dávaly mnohem větší smysl.

V Mexiku vystřídal různá zaměstnání. Pracoval ve všeobecné nemocnici, přednášel na Svobodné mexické univerzitě či jako zpravodajský fotograf pro Latinskou tiskovou agenturu. Okolní chudoba ho však natolik trápila, že v záchvatech touhy po revolucionářské ctnosti se tento kultivovaný středostavovský vzdělaný muž vážně zabýval myšlenkou odejít do Afriky a pomáhat tam těm nejchudším. I když by světu nepochybně udělal větší službu jako přenašeč malárie v rovníkových džunglích nebo coby terč otrávené pygmejské šipky, rozhodl se Guevara namísto toho raději obnovit své přátelství s kubánským komunistickým exilem. Už roku 1955 se seznámil s Raúlem Castrem, který ho představil svému bratru Fidelovi. Oba si okamžitě padli do oka a než se toho večera rozešli, byl už Guevara oficiálním členem Castrova Hnutí 26. července, jehož deklarovaným cílem bylo svržení Američany podporované liberální Batistovy vlády. Guevara se do partyzánského výcviku vrhnul s takovou vervou, že na konci programu převyšoval všechny své druhy a i jeho instruktor Alberto Bayo se zmohl jen na uzalé ohromení.

Zprvu se měl Guevara stát polním medikem, když ale přišlo na věc, odložil svůj zdravotní materiál, popadl patronašku odhozenou prchajícím soudruhem – a zrodil se komunistický partyzán.

Během revoluce prokázal Guevara nesmírné odhodlání a odvahu hraničící až s lehkovážností, která však jeho spolubojovníky a přinejmenším v jednom případě také protivníky přiváděla k úžasu. Naneštěstí projevoval takřka nadlidský talent ohýbat prostor kolem sebe, protože všechny kulky se mu zatvrzele vyhýbaly. Guevara se také rád stylizoval do role učitele a ve volném čase předčítal svým soudruhům klasiky nebo lyrickou poezii. Stačí však jediný pohled na typického latinskoamerického komunistického partyzána – nebo prostě komunistu s kvérem obecně – aby nám bylo naprosto jasné, že šlo o házení perel sviním. S velkým nadšením také organizoval navyšování gramotnosti mezi vesničany v odlehlých horských oblastech, i když jen proto, aby si mohli sami přečíst Kapitál.

Obzvlášť se pak Guevara vyznamenal v nakládání s těmi, kteří – ať už proto, že si našli spolehlivější obživu, nebo si uvědomili prohnílost marxistické ideologie – byli označeni za zrádce. Pronásledování takovýchto lidí a rozsudky smrti vykonávané na místě patřily k jeho nejvyhledávanější činnosti. Někdy dokonce i sám stiskl spoušť. Z jeho klinického popisu prvního takové události si čtenář okamžitě uvědomí, jak málo znamenal pro tohoto muže lidský život. O výjevu, kdy ho průvodce rolnické armády Eutimio Guerra, který se přiznal ke zradě, prosí, aby ho zabili rychle, Guevara napsal:

Problém jsem vyřešil střelou z pistole kalibru .32 (7,65 mm) do pravé části mozku. Kulka vyšla pravým spánkovým lalokem.

A protože sociopatická hnutí si žádají sociopatické vůdce, ukázaly se jeho metody jako velice účinné.

K tomu všemu si ještě zvládl najít čas na milenku, zatímco na něj v Mexiku čekala jeho žena. Rozvod byl nevyhnutelný. Znovu tak narážíme na typický prvek v životních osudech fanatických stoupenců radikální levice: láska neznající hranic pro abstraktní lidstvo, nefunkční vztahy doma.

Do Havany se Guevara nakonec nedostal díky své vojenské zdatnosti, ale Batistově zbabělosti. Zkorumpovaný vůdce bezpečně odletěl na Dominiku se skromnými 300 miliony dolarů do začátku a revoluce si vzala za své dva tisíce životů. O šest dní později vstoupil Castro do města.

S ohledem na jeho nadání takřka jasně Castro svého druha jmenoval velitelem vězeňské pevnosti La Cabaña, když nejprve uzákonil trest smrti: nastal čas poprav po zkrácených procesech – tedy lépe řečeno masového vraždění, jelikož řádný proces nebyl k mání a pravomoci obžaloby naopak bez omezení. Guevara v nové funkci pochopitelně vynikal a k nemalému nadšení komunistů volaly kubánské davy po krvi a nebylo jim tedy vůbec proti srsti, když se někdejší vysocí představitelé Batistova režimu ocitli před hlavními Guevarových popravčích čet. Mezi zabitými se ocitl i sedmnáctiletý bývalý domovník trpící poruchami učení Rigoberto Hernandez, prý „agent CIA, který nastražil výbušné zařízení.“ Guevara o sobě zjevně smýšlel jako o latinskoamerickém Robespierrovi. Postupem času narostlo číslo porůznu zavražděných až na pětimístnou cifru.

Následně Guevaru vyslali do zemí Bandungské deklarace. Během pobytu v Japonsku měl tento krvelačný pokrytec drzost napsat: „Aby člověk dokázal lépe bojovat za mír, musí vidět Hirošimu.“ Po návratu zastihl Castra s mocí pevně konsolidovanou ve svých rukou, a zpětně si uvědomil skutečný význam své dálnoasijské mise.

Kromě krvavého revolučního teroru zavedl Guevara i „pozemkovou reformu.“ K jejímu prosazení se zbraní v rukou vycvičil stotisícovou armádu. Rozsáhlé pozemky byly s minimálními náhradami zabaveny, rozkouskovány a rozděleny rolníkům samozásobitelům, tedy v podstatě totéž, co Robert Mugabe zopakoval ve svém kousku světa.

Abychom však Guevaru jen nehaněli, v rané fázi Castrovy vojenské diktatury kromě vyvlastňovacích milic organizoval i brigády šíření gramotnosti, kterým se skutečně povedlo zvýšit podíl gramotných lidí v zemi z 60-70% až na 96%. Zároveň bychom se však měli ptát – k čemu vlastně? Guevara, nepřítel střední třídy, totiž také zavedl rasově diskriminační opatření při přijímání na vysoké školy, kdy před nadáním dostala přednost barva kůže, a učinil vyšší vzdělání všeobecným, takže každému mladému člověku se dostalo důkladného výplachu ducha marxistickou ideologií, radikálním rovnostářstvím a dialektickým

materialismem.

Bez jakýchkoliv zkušeností či vzdělání v bankovníctví nebo podnikání i „bez znalosti byť těch nejzákladnějších ekonomických zásad,“ byl Guevara postaven do čela kubánské ekonomiky coby Castrův ministr průmyslu, financí i prezident národní banky. (Aby dal na odiv své pohrdání penězi, podepisoval bankovky jako „Che“.) Výsledek? Přivedl hospodářství na buben. Produktivita padla na dno, když se lidé často ani neobtěžovali chodit do práce. Západní investoři prchali, až se za nimi prášilo. Ostrov se stal závislým na krachu blízkých ekonomikách zemí komunistického východního bloku.

Guevarovi se nepovedlo zničit jen kubánské hospodářství, ale málem také celou planetu – hlavním dílem se zasloužil o vřelé kubánsko-sovětské vztahy, což vyústilo v Karibskou (raketovou) krizi, kdy Sověti rozmístili na ostrově své balistické střely s jadernými hlavicemi. Krize dovedla svět až na pokraj termonukleární konfrontace. Nakonec Sověti své střely stáhli a byla zavedena horká jaderná linka mezi Moskvou a Washingtonem. Guevara však zuřil a v rozhovoru pro britský komunistický plátek se nechal slyšet, že kdyby měli rakety pod kontrolou Kubánci, Castro by je neváhal odpálit. Na cestě k socialistické utopii by se tento muž nezastavil ani „miliony obětí jaderné války.“ Jen o tři roky dříve vyzýval tento pietista, aby se lidé usilující o mír ohlíželi k Hirošimě.

V následujících letech se Guevara rád stylizoval do role „revolučního státníka světového formátu.“ Před Shromážděním Spojených národů se ve své polní uniformě pouštěl do vášnivých kázání, v nichž horoval za rovnost a stavěl se do pozice ochránce slabých. I když zdaleka nebyl řečník kalibru **Jonathana Bowdena**, dostávalo se mu nadšených ovací. V New Yorku se setkal s Malcolmem X – proč totiž ne? V Paříži zahájil turné, které ho zavedlo do komunistické Číny, Severní Koreje i zemí rovníkové Afriky. Zastavil se i v Irsku, ale bál se, že jeho tamější předkové možná byli zloději, což dost možná leccos napovídá.

V roce 1965 Guevara musel konečně se svými veřejnými vystoupeními skoncovat, i když nikoliv z vlastní vůle. Ve svém alžírském projevu si postěžoval, že Sovětský svaz není dostatečně marxistický. Vzhledem k naprosté závislosti kubánskému režimu na sovětské finanční pomoci Castro pochopitelně nebyl příliš nadšený. Guevara se totiž ideologicky blížil Mao Ce-Tungovi a nadšeně podporoval jeho politiku **Velkého skoku vpřed** (1956-1961) založenou na nátlaku, teroru a systematickém násilí, která podle historika Franka Diköttera vyústila v jedno z nejrozsáhlejších masových zabíjení lidských dějin.

Navzdory katastrofickým výsledkům a 18-45 miliony mrtvých Číňanů chtěl Guevara podniknout Velký skok vpřed i v Latinské Americe.

Ale i rozbité hodiny ukazují dvakrát denně správný čas a Guevarovy předpovědi o návratu sovětských republik ke kapitalismu se nakonec vyplnily, i když spíš kvůli naprosté nefunkčnosti komunismu než nedostatečné oddanosti Sovětského svazu komunismu.

Castro mu každopádně zdá přitáhl opratě, protože po Alžíru Guevara zmizel z očí veřejnosti, což mezi levicovými literáty a intelektuály vyvolalo četné spekulace. Nakonec Guevara pro

jednou udělal správnou věc a vzdal se nejen svých vládních postů, členství v komunistické straně, ale dokonce i kubánského občanství.

Ani z toho však nevzešlo nic dobrého: jeho krvežíznivost se nijak neumenšila, a tak využil své nově nabyté svobody k tomu, že si do Konga odešel hrát na Tarzana a svou ženu s dětmi zanechal jejich osudu. Jeho nesourodá tlupa Afrokubánců nějakou dobu spolupracovala s bojůvkami Laurenta-Desiré Kabily v naději, že se rozpoutané násilí rozšíří i přes hranice, ale Guevaru velmi brzy znechutila jejich nedisciplinovanost, tvrdohlavost, neschopnost a mizerné velení (Jaké překvapení...). Navíc, i když si přál setrvat v utajení, Američané moc dobře věděli, kde je a co podniká, protože z plovoucích základny odposlouchávali veškerou jeho komunikaci. Po sedmi měsících dosáhla jeho morálka dna: požádal své zbylé bojovníky, aby se vrátili na Kubu, zatímco on sám zamýšlel najít v boji pod klenbou pralesa svou smrt. Když mu nestačilo dělat svou práci ani vychovávat pět vlastních dětí, byla toto asi nejlepší volba. Nakonec ho však, jak sám přiznal, přemohla slabost a v listopadu 1965 odešel.

Věděl, že ke svému starému životu na Kubě se vrátit nemůže: Castro velice mazaně veřejně přečetl jeho „dopis na rozloučenou,“ který napsal pro případ své smrti. A tak se Guevara uchýlil nejprve do Tanzanie a následně do Prahy, než při cestách po západní Evropě vyzkoušel kvalitu svého falešného pasu. Na krátký čas se vrátil i na Kubu, ale jen aby tam svou rodinu opustil nadobro.

Koncem roku 1966, stále ještě inkognito, se Guevara dostal do Mosambiku, kde se nabídl do služeb Osvobozené fronty Mosambiku, vůdce hnutí Mondlane o ně však neměl zájem a po násilí bažící guerillero se tak musel vydat hledat smrt jinam.

Tak skončil v Bolívii a v tamějších horách organizoval bojůvky s cílem svrhnout vládu René Barrientose. Místní rolníci je však odbyli a uvědomili vládní úředníky. Guevara nečekal od bolívijské armády, kterou považoval za dezorganizovanou a špatně vycvičenou, příliš tuhý odpor. Ve skutečnosti se však Bolivijci ukázali jako ukáznění a dobře vybavení: Guevara nevěděl, že ho Američané opět předešli a už nějakou dobu bolívijské ozbrojené síly cvičili a zásobovali. Dokonce zřídili i prapor speciálních jednotek vycvičených pro boj v džungli. I když Guevara vyšel vítězně z několika menších střetnutí, zanedlouho byl raněn a zajat. Aby si zachránil kůži, snažil se tento mizera přesvědčit vojáky, aby ho nezabíjeli, protože pro ně má větší cenu živý než mrtvý. Barrientos toto přesvědčení nesdílel a svůj názor neprodleně zprostředkoval svým mužům. Seržant Mario Terán se ochotně nabídl, že stiskne spoušť.

Následující události nutí k zamyšlení, co mohlo být, kdyby se Guevara seznámil se skutečnou tradicí a unikl tak jedu marxistických dogmat, protože zahnaný do kouta přijal tento ničema svůj osud jako skutečný muž. Terán vešel do chýše, kde drželi Guevaru a poslal ostatní vojáky pryč. Guevara se postavil a řekl: „Vím, že jsi mě přišel zabít. Střílej. Jen do toho.“ Terán na něj namířil zbraň, ale jeho zaváhání Guevaru rozzlobilo, a tak na něj začal křičet: „Zastřel mě, ty zbabělče! Zabiješ ale jenom člověka!“ Terán ho provrtal záplavou kulek a konečně svět tohoto mizery zbavil.

Jistě není bez zajímavosti vyjmenovat některé osobnosti, které Guevaru považovaly za

hrdinu: Nelson Mandela, Susan Sontagová, Frantz Fanon, Jean-Paul Sartre, Ariel Dorfman či Stokely Carmichael. To myslím mluví za vše.

Po své smrti se Guevara stal nechutným dokladem idiocie a módního (ne)vkusu levice. Ironií dějin o něm pravděpodobně většina z těch, kteří oblékají trička s jeho podobiznou nebo si vylepují na stěny pokojíčků plakáty s Chem, neví o mnoho víc, než že to byl marxistický partyzán – a snad ještě to, že ho jejich konzervativní rodiče nesnáší. Ještě větší historickou hříčkou pak je Guevarova oslava komerčním zbožím, tedy symbolem jeho porážky, jelikož pokud komodizace jeho image něco znamená, pak nepochybně triumf amerického kapitalismu.

Guevara se tak stal názorným příkladem toho, když se z muže narozeného s dobrými vlastnosti špatnou výchovou či řízením osudu stane šampion Vládce temnot. Osvoboditel byl tak sám zároveň otrokem i zotročitelem, protože právě tím komunismus v posledku byl: výměnou jednoho otroctví za ještě horší. Guevarův materialistický světónázor také naznačuje jeho porobení mrtvou hmotou, a tím pádem jeho službu v armádě mrtvých.

Článek Alexe Kurtagiće **Forgetting Che Guevara** vyšel původně na stránkách vydavatelství Wermod&Wermod.